



ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 6.8.2013
COM(2013) 571 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**за прилагането на Регламент (ЕО) № 453/2008 на Европейския парламент и на
Съвета относно тримесечната статистика за свободните работни места в
Общността**

(текст от значение за ЕИП)

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

за прилагането на Регламент (ЕО) № 453/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно тримесечната статистика за свободните работни места в Общността

(текст от значение за ЕИП)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Статистиката за свободните работни места („ССРМ“) предоставя информация за броя на свободните работни места в даден момент. Тя показва до каква степен търсенето на работна ръка не е удовлетворено от предлагането, като по този начин се предоставя основна информация за размера и структурата на несъответствията на пазара на труда. С Регламент (ЕО) № 453/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. относно тримесечната статистика за свободните работни места в Общността¹ („регламента относно ССРМ“) се създаде рамка за изготвянето, предаването и оценката на тримесечната статистика за свободните работни места.

Член 10 от Регламент (ЕО) № 453/2008 съдържа изискването Комисията да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад за изпълнението до 24 юни 2010 г. и на всеки три години след това. Предвижда се в този доклад да бъде направена оценка на качеството на предоставените от държавите членки статистически данни и на качеството на европейските агрегати, както и да се очертаят потенциалните области за усъвършенстване.

Настоящият доклад е вторият, който Комисията е длъжна да представи на Европейския парламент и Съвета². Той се основава на опита, натрупан чрез представяне на тримесечни данни, и на документацията, предоставена от държавите членки в техните годишни доклади за качеството.

В *раздел 2* на настоящия доклад се излага постигнатият напредък през последните три години в прилагането на регламента относно ССРМ. В *раздел 3* се оценява качеството на статистиката за свободните работни места. В *раздел 4* акцентът е поставен върху европейските агрегати. Накрая, в *раздел 5* са представени заключенията и се предлагат начини, чрез които очакванията на ползвателите могат да бъдат удовлетворени още по-добре в бъдеще.

¹ ОВ L 145, 4.6.2008 г., стр. 234.

² Вж. предходния доклад COM (2010) 421.

2. ПРИЛАГАНЕ

2.1 Правна рамка на ЕС

В допълнение към общата рамка, установена от регламента относно ССРМ, Комисията прие два регламента за прилагане, а именно:

- Регламент на Комисията (ЕО) № 1062/2008³, с който се определят процедурите за сезонна корекция, които да бъдат приложени от първото тримесечие на 2014 г., както и структурата, съдържанието и датите за предаване на годишните доклади за качеството, които трябва да бъдат представени от държавите членки на Комисията;
- Регламент на Комисията (ЕО) № 19/2009⁴, с който се определя понятието „свободно работно място“; определени са крайните срокове за предаване на данните и са уточнени периодите, които трябва да бъдат обхванати от първото предаване на данни. Накрая, в приложението към този правен акт са изброени страните, осъществяващи проучвания за осъществимост, и обхванатите в тях теми.

В съответствие с посочените по-горе законодателни актове от първото тримесечие на 2010 г. нататък всички държави членки са длъжни да предоставят динамични редове за броя свободни работни места и за броя заети длъжности не по-късно от 70 дни след края на тримесечието. Освен това държавите членки, чийто брой служители представлява повече от 3 % от общия брой служители в ЕС, трябва да предават данни 45 дни след края на тримесечието.

Държавите членки трябва да представят броя на свободните места и на заетите длъжности за всички бизнес единици и за всеки раздел на класификацията на икономическите дейности NACE Rev.2⁵.

Независимо от това за малките предприятия (по определение това са предприятия с по-малко от 10 служители) и за раздели О — S на NACE⁶ (където основните дейности са

³ Регламент (ЕО) № 1062/2008 на Комисията от 28 октомври 2008 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 453/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно тримесечната статистика за свободните работни места в Общността по отношение на процедурите за сезонна корекция и докладите за качество (ОВ L 285, 29.10.2008 г., стр. 3).

⁴ Регламент (ЕО) № 19/2009 на Комисията от 13 януари 2009 г. за прилагане на Регламент (ЕО) № 453/2008 на Европейския парламент и на Съвета относно тримесечната статистика за свободните работни места в Общността по отношение на определението на свободно работно място, референтните дати за събиране на данни, спецификации за предаването на данни и проучвания за осъществимост (ОВ L 9, 14.1.2009 г., стр. 3).

⁵ Регламент (ЕО) № 1893/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за установяване на статистическа класификация на икономическите дейности NACE Rev. 2 и за изменение на Регламент (ЕО) № 3037/90 на Съвета, както и на някои ЕО регламенти относно специфичните статистически области (ОВ L 393, 30.12.2006 г., стр. 1).

⁶ По отношение на: публичната администрация и отбраната и задължителното социално осигуряване (раздел О), образованието (раздел Р), хуманното здравеопазване и социалните дейности (раздел Q), изкуствата, забавленията и отдиha (раздел R) и други дейности, като дейности на организации с нестопанска цел, ремонт на компютри и лични и домакински вещи и други персонални услуги (раздел S).

публичната администрация, здравеопазването и образованието) регламентът относно ССРМ предвижда, че държавите членки, които имат трудности при предоставянето на данни, следва да извършат проучвания за осъществимост.

2.2 Проучвания за осъществимост

Дания, Испания, Франция, Италия, Малта и Австрия осъществиха проучванията за осъществимост, посочени по-горе. Всички те са предоставили резултатите на Евростат, въпреки че заключенията се различават по отношение на възможността обхватът на ССРМ да се разшири в краткосрочен план.

След своите проучвания за осъществимост Испания и Австрия незабавно предприеха действия, за да се обхване цялата икономика. Дания започна събирането на данни за малките предприятия, което Малта е изпълнила за раздели О — S на NACE. Франция събира данни за малките предприятия на годишна основа и работи за разширяване на обхвата на ССРМ, така че да се включат непазарните части за раздели О — S на NACE. До момента Италия не е отбелязала осезаем напредък.

С регламента относно ССРМ се изисква Комисията (Евростат) да приеме мерки, след като резултатите от проучванията за осъществимост станат налични. В съответствие с това изискване понастоящем Комисията обмисля подходящи действия, които да бъдат предприети.

2.3 Развитие след последния доклад

След първия доклад до Европейския парламент и Съвета през 2010 г. държавите членки отбелязват развитие при събирането и предаването на данни относно ССРМ. За тази цел Комисията предостави на някои от тях финансово съдействие, както е предвидено в член 8, параграф 1 от регламента относно ССРМ.

Последният етап, на който бяха отпуснати безвъзмездни средства относно ССРМ, беше през 2012 г. Безвъзмездните средства са подпомогнали бенефициерите в изготвянето на нови проучвания относно ССРМ или за усъвършенстване на текущата практика за събиране на данни, например чрез мерки за намаляване на тежестта върху респондентите.

От 2010 г. насам всички държави членки са предоставили статистически данни за свободните работни места. В съответствие със специфични разпоредби на регламента относно ССРМ обаче някои държави са изключили малките предприятия или един или повече от разделите О — S на NACE поради трудности, с които са се сблъскали на началния етап на събирането на данни. 22 държави членки вече предоставят данни за цялата икономика. За останалите държави (Дания, Гърция, Франция, Италия и Малта) все още има непълноти в обхвата на данните, свързани с малки бизнес единици или с разделите О и/или Р — S на NACE.

От 2010 г. насам Евростат публикува процент на свободните работни места, т.е. броя на свободните длъжности като дял от всички (заети + свободни) длъжности, около 80 дни

след референтното тримесечие (T+80). През 2011 г. навременността на докладването се подобри значително, тъй като Евростат започна да съставя бързи прогнози за процента на свободните работни места на равнището на Европейския съюз и в еврозоната. Тази бърза прогноза за процента на свободните работни места през тримесечието за цялата икономика е на разположение на уебсайта на Евростат около 50 дни след края на тримесечието (T+50).

През 2012 г. Хърватия удължи срока на събирането на данните относно ССРМ, за да обхване малките предприятия навреме за присъединяването си на 1 юли 2013 г.

С оглед на обмена на добри практики държавите членки и Евростат съвместно организираха поредица от семинари по въпроси, свързани с качеството и разпространението на данните, както и по методологични въпроси, включително изчисляването на коефициентите на вариация за свободните работни места. Последната работна среща бе проведена в Люксембург през март 2013 г.

3. КАЧЕСТВО

Качеството се оценява въз основа на петте основни критерия, определени в насоките „Стандарт на ЕСС за отчетите за качеството“⁷, а именно: относимост, точност, навременност, съгласуваност/съпоставимост и достъпност/яснота.

3.1 Относимост

Събирането на данните относно ССРМ е много важно, тъй като те представляват единственият хармонизиран източник за измерване на степента, в която търсенето на работна ръка остава незадоволено.

Службите на Комисията (Генерална дирекция „Трудова заетост, социални въпроси и приобщаване“) и Европейската централна банка използват тримесечните данни относно свободните работни места за наблюдение на краткосрочните тенденции в стопанския цикъл и на пазара на труда. ССРМ са един от основните европейски икономически показатели (ОЕИП)⁸, които са избрани като инструменти за наблюдение на макроикономическата конюнктура в рамките на годината.

Данните относно ССРМ се използват и за структурни анализи въз основа на показатели в рамките на стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж⁹. Два такива показателя въз основа на ССРМ са включени в Рамката за

⁷ Вж. „Стандарт на ЕСС за отчетите за качеството“ (достъпен само на английски език) на следния адрес:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/ver-1/quality/documents/ESQR_FINAL.pdf.

⁸ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно статистиката в еврозоната „Към подобрени методики за статистиката и показателите в еврозоната“, COM (2002) 661.

⁹ Съобщение на Комисията — „ЕВРОПА 2020 — Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“, COM(2010) 2020.

съвместна оценка, която се използва за проследяване на напредъка в различни области, свързани със заетостта като част от стратегията „Европа 2020“.

Относимостта на ССРМ би се увеличила допълнително, ако съществуващите непълноти в обхвата на данните предвид незадължителното предоставяне на статистически данни за раздели О — S на NACE и за малките предприятия бъдат отстранени.

3.2 Точност

Изчисляването на коефициентите на вариация за свободните работни места е особено трудно поради силно неравномерното разпределение на незаетите места, т.е. преобладават отговори 0. Според докладите за качеството за референтната 2011 година приблизителните стойности на коефициентите на вариация за държавите членки варират между един и седем процента за броя свободни работни места, като само България попада извън този интервал.

Преразглеждането на прогнозите е от особено значение за ползвателите, както и важен елемент на точността. Положението е различно за двата етапа, на които се публикува информация за процента на свободните работни места. Обикновено информацията от всички държави членки е на разположение в данните, които се разпространяват в периода T+80 дни. Следователно прогнозите, публикувани за еврозоната и за ЕС-27 (прогнози T+80), обхващат всички получени данни. Те подлежат на преразглеждане само когато държавите членки предоставят данни след крайния срок за публикуването. Реално от третото тримесечие на 2010 г. насам не е имало преразглеждания на процента на свободните работни места за еврозоната или за ЕС-27.

Бързите прогнози за обобщения процент на свободните работни места за еврозоната и в ЕС-27, които се публикуват на T+50 дни, са отворени за преразглеждане до момента на публикуване на прогнозите T+80. До този момент е имало само незначителни преразглеждания. През шестте тримесечия от третото тримесечие на 2011 г. до четвъртото тримесечие на 2012 г., през които са публикувани бързите прогнози, прогнозата за еврозоната е коригирана два пъти (с 0,1 процентни пункта през първото тримесечие на 2012 г. — от 1,6% на 1,7%, и през последното тримесечие на 2012 г. с — 0,2 процентни пункта от 1,8% на 1,6%), а оценката за ЕС-27 е коригирана веднъж (през последното тримесечие на 2012 г. с -0,2 процентни пункта от 1,6% на 1,4%).

Някои държави членки, особено в началото на подадените от тях редове, са направили значителни корекции както за броя на свободните работни места, така и за броя на зетите длъжности. Това обаче няма съществено отражение върху европейските агрегати, тъй като се наблюдава предимно в по-малките държави членки.

3.3 Навременност

Държавите членки са изпълнили до голяма степен правните си задължения по отношение на навременното предаване на данните относно ССРМ. При Гърция обаче

възникна забавяне от структурно естество. С тази държава бе съгласувана пътна карта с цел да се реши проблемът със закъснялото предаване на данните.

Навременността се е подобрила след последния доклад, основно във връзка с въведените през 2011 г. бързи прогнози за еврозоната и за ЕС, които се публикуват 50 дни след края на тримесечието — доста по-рано от първоначалния срок от T+75 дни, определен в рамката на основните европейски икономически показатели. Втората прогноза, която обхваща всички държави членки, се публикува около 80 дни след края на референтното тримесечие.

3.4 Съгласуваност и съпоставимост

Съгласуваността по отношение на свободните работни места не може да бъде проверена пряко, тъй като няма друг хармонизиран източник на данни, събирани на европейско равнище за измерване на неудовлетвореното търсене на пазара на труда. Въпреки че в много държави се броят свободните работни места, за които се съобщава на публичните служби по заетостта, използването на тези данни за проверка на съгласуваността на ССРМ е проблематично, тъй като те в голяма степен не са представителни поради обхвата си и се основават на съответните определения в националните законодателства.

Броят заети длъжности — променлива, която е част от знаменателя при процента на свободните работни места, следва да се сравни с информацията, постъпваща от други източници, по-специално с броя на заетите лица, за които се съобщава в наблюдението на работната сила. Евростат и държавите членки се споразумяха съответно да се разшири обхватът на докладите за качеството. В сравнения и последващи оценки на различията трябва да се вземат предвид концептуалните различия, както и различията на равнището на проучванията в зависимост от източника на данните.

По отношение на сравнимостта важна характеристика е референтната дата, за която са събрани данните относно ССРМ през дадено тримесечие. Съгласно член 2 от Регламент (ЕО) № 19/2009 на Комисията се дава предпочитание на събирането на информация на постоянна основа или за няколко дати през тримесечието. За момента само дванадесет държави членки и Хърватия събират¹⁰ данни относно ССРМ на няколко дати в рамките на тримесечието. Препоръчва се другите държави да въведат същата практика, за да се гарантира, че оценката за цялото тримесечие е напълно представителна.

Накрая, основното предизвикателство от гледна точка на съпоставимостта е всички държави членки да обхванат цялата икономика в своите проучвания за свободните работни места, т.е. да включат малките предприятия и разделите от О до S на NACE. Както се посочва в раздели 2.2 и 2.3 по-горе, тази цел все още не е изпълнена в пет държави членки.

¹⁰ Към момента на изготвяне на настоящия доклад Хърватия все още не е държава членка.

3.5 Достъпност и яснота

Статистически данни за свободните работни места се предоставят на разположение чрез обичайните канали за разпространение на Евростат, а именно онлайн базата данни на Евростат (Eurobases) и специалните страници Statistics Explained на уебсайта на Евростат¹¹. Посоченият уебсайт предоставя навременна информация за процента на свободните работни места както за европейските агрегати, така и по отделни държави, включително карти за тенденциите във времето.

Държавите членки представят годишни доклади за качеството в съответствие с Регламент (ЕО) № 19/2009 на Комисията, което дава възможност на Евростат да актуализира метаданните, предоставяни на ползвателите.

По този начин може да се смята, че е налице добра достъпност и яснота на данните за процента на свободните работни места.

4. ЕВРОПЕЙСКИ АГРЕГАТИ

Понастоящем европейските агрегати се разпространяват само за процента на свободните работни места, а не за общия брой на свободните работни места в абсолютно изражение. Причината за това са непълнотите в обхвата на данните за малките предприятия и разделите О — S на NACE, което има пряко отражение върху броя на свободните работни места, въпреки че не се отразява непременно върху общия процент.

При все това качествените изследвания, проведени в някои държави, в които се обхваща цялата икономика и при които например свободните работни места в малките предприятия се сравняват с тези в други сектори от икономиката, показват, че това предположение не е съвсем вярно. Вследствие на това има опасност процентът на свободните работни места както за ЕС, така и за еврозоната, да се подценява.

Въпреки тази уговорка качеството на европейските агрегати може да бъде оценено като задоволително. Бързите прогнози също могат да бъдат сметнати за надеждни, тъй като при публикуването на окончателните данни около месец след публикуването на бързите прогнози се правят много малки корекции.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

През последните три години бе постигнат съществен напредък в прилагането на законодателството относно ССРМ и в създаването на надеждни статистически данни в областта на свободните работни места.

¹¹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Job_vacancy_statistics.

Данните по държави се предават своевременно и европейските агрегати се публикуват по график. Навременността се подобри още повече през 2011 г., когато Евростат започна публикуването на бързите прогнози. В публикуваните европейски агрегирани показатели — както за бързите, така и за окончателните прогнози, са направени само незначителни корекции.

Освен това някои от държавите, в които преди това икономиката беше обхваната в по-ограничена степен, напоследък разшириха обхвата на проучванията си относно ССРМ.

Независимо от това непълният обхват е все още основната причина, поради която данните относно ССРМ не се използват в по-голяма степен. От първостепенно значение е всички държави членки да обхванат изцяло публичния сектор и малките предприятия в тримесечните си прогнози. Комисията ще проучи как да се подобри положението в това отношение, включително възможността за въвеждане на нови законодателни инициативи с оглед осигуряването на необходимите подобрения.